

Valldigna grapejada

FERRAN GARCIA-OLIVERA

“No seriem tan mesquins com per no felicitar-nos per la tornada d'aquest conjunt de finíssimes columnes que sostenen ogives austeres. El cost d'un milió d'euros, ultra 60.000 més per construir una rèplica, ben mirat, no provocarà cap forat en les finances del Govern valencià. Ara bé, els discursos que s'han esbombat en l'operació són per a llogar-hi cadires. El patriotisme exhibit per Camps i Gozález Pons, el conseller de Cultura –impossible, cal reconèixer-ho, en Zaplana– ens diu que el PP regional ha après, i molt bé, que l'apropiació dels símbols i d'un tipus de llenguatge, tradicionalment patrimoni de les forces progressistes, és imprescindible per a reblar les victòries polítiques i divulgar en àmbits populars el seu model nacional”

La història del monestir de Valldigna és una història desgraciada. Ni els terratrèmols el van respectar. El de 1644 va esfondrar l'església, però res comparat amb el de 1396, de magnitud entre 8 i 9 en l'escala de Richter, que semblà el casal i la vall d'estupor i desolació. La Desamortització obrí les portes a la barbàrie i després els successius propietaris malmeteren encara més un dels conjunts monumentals més interessants del país. M'afanye a matisar, per tal d'evitar desbordaments pseudohistòrics i sentimentals, que Valldigna no deixà mai de ser un monestir modest. Ni fou un nucli de poder regional ni encara menys cap centre de difusió cultural, ni tan sols espiritual. Tancat rere les muralles i les torres emmerletades, els cistercencs de la Safor renunciaren a qualsevol projecte d'influència sobre l'exterior que no fóra el de reforçar la pròpia jurisdicció sobre els vassalls i els propis privilegis enfront de les senyories i les viles que l'envoltaven. Les sobergues arquitectures de Poblet i Santes Creus esdevingueren panteons reials, les de Valldigna només acolliren llauradors del rodal.

Cíclicament, al ritme que marquen més aviat els diversos calendaris electorals i el compàs polític, Valldigna salta a les pàgines dels diaris. El PP ens ha mostrat que sap administrar admirablement el noticiari cultural, com no ho va fer el PSOE en el seu moment, i que té assessors culturals que no es mamen el dit, molts d'ells segurament antics entusiastes de la causa catalanista. Ara ha sigut notícia l'adquisició del claustret del palau abacial, que per sort va eixir de Valldigna cap als anys vint en direcció a Torrelodones, on el comte de las Almenas s'hi va fer construir un desfici de mansió amb peces i recialles d'arreu de la pell de brau. I dic per sort perquè altrament hauria sucumbit també sota la dinamita, amb la qual l'últim propietari tenia la mà trencada, i pel seu tan exemplar procedir el

PSOE l'indemnitzà amb uns bons 300 milions de l'any 1991. No seriem tan mesquins com per no felicitar-nos per la tornada d'aquest conjunt de finíssimes columnes que sostenen ogives austeres. El cost d'un milió d'euros, ultra 60.000 més per construir una rèplica, ben mirat, no provocarà cap forat en les finances del Govern valencià. Ara bé, els discursos que s'han esbombat en l'operació són per a llogar-hi cadires. El patriotisme exhibit per Camps i Gozález Pons, el conseller de Cultura –impossible, cal reconèixer-ho, en Zaplana– ens diu que el PP regional ha après, i molt bé, que l'apropiació dels símbols i d'un tipus de llenguatge, tradicionalment patrimoni de les forces progressistes, és imprescindible per a reblar les victòries polítiques i divulgar en àmbits populars el seu model nacional. Fins i tot s'ha apel·lat a l'“altruisme” de les empreses constructores perquè paguen el trasllat del claustre a través d'un consorci, és a dir, poca cosa més que el xocolate del lloro justament per part de les més insignes depredadores del patrimoni i acreditades especuladores.

Aquest assalt a la cultura té la virtut, a banda el valor mediàtic sagaçment explotat per la Consuelo Ciscar, de confondre l'esquerra mixorrera, pessigar l'espai del valencianisme, noquejar definitivament el blaverisme sense agrair-li els serveis prestats i refermar l'hegemonia de l'espanyolisme. Enlloc de reclamar, verbigràcia, els pergamins i la col·lecció de segells de Valldigna, tancats amb pany i clau a l'Archivo Histórico Nacional, a Madrid, silencien l'origen català del monestir fins al límit de l'obsessió i el patetisme. El passat 14 de setembre, l'agermanament entre l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus i la Fundació Jaume II el Just es frustrà per la no compareixença d'aquesta última. L'acte no podia ser més cordial i protocol·lari. Es limitava a l'intercanvi de publicacions, traçar camins de cooperació i el lliurament d'una medalla

A dalt, monestir de la Valldigna. A l'esquerra, autoritats del PSPV, encapçalades per Ciprià Ciscar, en una visita a la Valldigna l'any 1984, abans que compraren el monestir. A sota, les autoritats del PP valencià, amb el president Francesc Camps, a Torreldones, inspeccionant el claustre que acaben d'adquirir.

EL TEMPS / EFE

de la mare abadia a la filial. El president de l'Arxiu Bibliogràfic es quedà literalment amb la medalla de plata en les mans. Un pèl ingenu, ignorava les ordres emanades des de la plaça de Manises destinades a tallar de soca-rel qualsevol aproximació entre els territoris separats pel barranc de la Sènia. En la reescriptura de la història domèstica a què diàriament assistim, la fundació de Valldigna per Santes Creus no va més enllà de l'anècdota d'una conversa entre l'abat i el rei Jaume II que la patrocina. O el que és el mateix: la versió local d'un regionalisme ultrancer destinat a apaivagar els ecos de la Corona d'Aragó.

Precisament la dimensió local de tot plegat empastifa encara més el que envolta Valldigna. Cada vegada que s'arriben al monestir les autoritats competents de la capital, els alcaldes corren a posar-se les corbates i a empolainar-se. Qualsevol dia duran la banda de música, el salpasser i els entraran sota pal·li. Són d'aquella gent que porten "el monestir al cor", en lloc de dur-lo al cervell, i fins s'han inventat una mancomunitat fantasma de quatre pobles amb l'exultació del PP, perquè sempre és útil trossejar el mapa comarcal. Tant fa que no hi haja cap pla director del monestir, que les excavacions siguen espasmòdiques i que el tenebrós arquitecte que dirigeix la restauració haja danyat seriosament l'edifici i ara es dispose a inventar-se la sala capitular. Tant fa que la Fundació Jaume el Just siga un comissariat polític, on els representants de la Valldigna i el flamant presidentet de la mancomunitat no pinten fava. Callen com a muts els atemptats al monestir, s'empassen les descortesies que els fan i s'embadaleixen davant l'oratória plena de fintes electorals. Una oratória "com la bufa del bou: tot aire", que deia mossèn Porcar, un gris capellà de la València barroca.

Ferran Garcia-Oliver és historiador